

Programové zásady Občanského fóra

Naše země se ocitla v hluboké morální, duchovní, ekologické, sociální ekonomické a politické krizi. Tato krize je svědectvím neúčinnosti dosavadního politického a ekonomického systému. Byly vyraženy téměř všechny mechanismy nezbytné proto, aby společnost vhodně reagovala na měnící se vnitřní a vnější podmínky. Po dlouhá desetiletí se nerespektovala samozřejmá zásada: kdo má pravomoc, musí nést i odpovědnost. Všechny tři základní moci ve státě - moc zákonodárná, výkonná a soudní - splynuly v rukou úzké vládnoucí skupiny, složené téměř výhradně ze členů KSČ. Tím byly rozvráceny základy právního státu.

Monopol KSČ na obsazování všech významných míst vytváří nespravedlivý vazalský systém, který ochromuje celou společnost. Lidé jsou tak odsouzeni k roli pouhých vykonavatelů příkazů mocných. Je jim upírána řada základních lidských, občanských a politických práv.

Direktivní systém centrálního řízení národního hospodářství očividně selhal. Slíbená přestavba hospodářského mechanismu je pomalá, nedůsledná a není provázána nezbytnými politickými změnami.

Tyto problémy se nevyřeší záměnou osob v mocenských pozicích nebo odchodem několika politiků z veřejného života.

Občanské fórum proto usiluje o tyto programové cíle:

1. Právo

Československá republika musí být právní, demokratickým státem v duchu tradic československé státnosti a v duchu mezinárodně platných zásad, vyjádřených především ve všeobecné deklaraci lidských práv a v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech.

V tomto duchu musí být vypracována nová ústava, v níž budou zejména přesně upraveny vztahy mezi občany a státem. Tuto ústavu ovšem může přijmout jediné nově zvolené ústavodárné shromáždění. Výkon občanských práv i svobod bude spolehlivě zajištěn rozvinutým systémem právních záruk. Nezávislé soudnictví musí zahrnout i ústavní a správní soudnictví.

Celý československý právní řád bude třeba postupně uvést v soulad s těmito principy a zajistit, aby zavazoval nejen občany, ale i orgány a funkcionáře státu.

Trváme na tom, aby byly napraveny křivdy, ke kterým v minulosti doslo v důsledku politicky motivovaných persekucí.

2. Politický systém

Požadujeme zásadní, důsledné a trvalé změny politického systému naší společnosti. Musíme nově vytvořit nebo obnovit demokratické instituce a mechanismy, které umožní skutečnou účast všech občanů na řízení věcí veřejných a zároveň se stanou účinnou zábranou proti zneužívání politické i ekonomické moci. Všechny existující i nově vznikající politické strany a další politická a společenská seskupení musí mít proto rovné podmínky účasti ve svobodných volbách do všech zastupitelských sborů. Předpokladem však je, aby KSČ upustila od své ústavně zajištěné vedoucí role v naší společnosti a od monopolního ovládání sdělovacích prostředků. Nic jí nebrání v tom, aby to učinila již zítra.

Československo bude při zachování principu federativního uspořádání státu rovnoprávným svazkem obou národů a všech národností.

3. Zahraniční politika

Usilujeme o to, aby naše země opět zaujala důstojné místo v Evropě i ve světě. Jsme součástí střední Evropy a chceme proto udržovat dobré vztahy se všemi sousedy.

Počítáme se začleněním do evropské integrace. Ideji evropského domu chceme podržet i naší politikou vůči partnerům ve Varšavské smlouvě a RVHP. Respektujeme naše mezinárodní - právní závazky, a to při plném zachování státní svrchovanosti. Zároveň, ale chceme přezkoumat ty dohody, které byly motivovány nepřiměřenými ambicemi vedoucích představitelů státu.

4. Národní hospodářství

Musíme opustit dosavadní způsob hospodaření. Bere chuť k práci a mrhá jejími výsledky, drancuje přírodní zdroje, ničí životní prostředí a zvětšuje celkové zaostávání

Ceskoslovenska za světem. Jsme přesvědčeni, že tento způsob hospodaření nelze dílčími úpravami zlepšit.

Chceme vytvořit rozvinutý, byrokratickými zásahy nedeformovaný trh. Jeho úspěšné fungování je podmíněno rozbitím monopolních pozic dnešních velkých podniků a vytvořením skutečné konkurence. Ta může vzniknout jediné na základě souběžné, rovnoprávné existence různých typů vlastnictví a postupným otvíráním naší ekonomiky vůči světu.

Státu samozřejmě zůstane i nadále řada nezastupitelných funkcí. Bude zaručovat obecně, pro všechny stejné podmínky hospodaření a provádět makroekonomickou regulační politiku s cílem zvládnout inflaci, nárůst zahraniční zadluženosti i hrozící nezaměstnanosti. Jedině stát může garantovat nezbytné minimum veřejných a sociálních služeb a ochrany životního prostředí.

5. Sociální spravedlnost

Rozhodující pro nás je, aby ve společnosti vznikly podmínky pro rozvoj a uplatnění schopností všech. Každému by měly být poskytnuty stejné podmínky a stejné šance.

Ceskoslovensko musí být sociálně spravedlivou zemí, v níž se lidé dostane pomoci ve stáří, v nemoci a ve svízelných životních situacích. Důležitým předpokladem takové společnosti je však prosperující národní hospodářství.

Ke vzniku pestré sítě sociálních služeb mohou přispět církev, obce, podniky a nejrozrůznější státní dobrovolné organizace. Tím se rozšíří možnosti pro uplatnění vzácného smyslu pro lidskou solidaritu, odpovědnost a lásku k bližnímu. Tyto humanitní principy jsou právě nezbytné pro smelování našeho společenství.

6. Životní prostředí

Všichni musíme hledat cestu k obnovení harmonie mezi člověkem a jeho životním prostředím. Budeme usilovat o postupnou nápravu škod, které jsme přírodě za poslední desítky let způsobili. Pokusíme se navrátit původní krásu naší krajiny a lidským sídlům, zabezpečit dokonalejší ochranu přírody a přírodních zdrojů. Zasadíme se o to, aby se v co nejkratší době podstatně zlepšily základní podmínky života člověka, aby byla zajištěna kvalitní pitná voda, čisté ovzduší a nezávadné potraviny. Budeme naléhat na zásadní zlepšení systému péče o životní prostředí, který bude zaměřen nejen na likvidaci dosavadních zdrojů znečišťování, ale především na prevenci dalších škod.

Zároveň budeme muset změnit skladbu a zaměření národního hospodářství, a tím zejména snížit spotřebu energie a surovin. Jsme si vědomi, že to bude spojeno s oběťmi, které se dotknou každého z nás. To vše vyžaduje změnu hierarchie hodnot a životního stylu.

7. Kultura

Kultura nemůže být pouze věcí umělců, vědců a učitelů, ale způsobem života celé občanské společnosti. Musí se vymanit z pout jakékoli ideologie a překonat umělé odloučení od kultury světové. Umění a literatura nesmí být omezována a musí jí být poskytnuty široké možnosti publikační a styk s veřejností.

Vědu a vědeckou práci postavme na místo, které jí ve společnosti náleží. Vylučme jak její naivní a demagogické přeceňování, tak i ponižující postavení, které z ní činí služku vládnoucí strany.

Demokratické školství nechť je organizováno na humanitních principech, bez státního monopolu na vzdělávání. Společnost si musí vážit učitelů všech druhů škol a musí jim dát éprostor pro uplatnění osobnosti. Vysokým školám je třeba vrátit historická práva, která zajišťovala nezávislost a svobodu akademické pudy, a to jak pro vyučující, tak i pro studenty.

Vzdělanost společnosti pokládáme za nejcennější národní statek. Výchova a vzdělání musí vést k samostatnému myšlení a mravně odpovědnému jednání.

xxx

Toto chceme. Náš program je dnes stručný, pracujeme však na jeho konkretizaci. Občanské fórum je otevřeným sdružením občanů. Vyzýváme proto všechny, kteří mohou k této práci přispět, aby tak učinili.

V Praze dne 26. listopadu 1989 - 18,00 hodin